

Aanleiding

Het kabinet heeft op 10 februari 2017 (Kamerstuk 28 165, nr. 266) de Staten-Generaal geïnformeerd over de oprichting van de Nederlandse financierings- en ontwikkelingsinstelling Invest-NL. Uit het regeerakkoord Vertrouwen in de toekomst blijkt dat de oprichting van Invest-NL wordt doorgezet.

Het wetsvoorstel legt doelstelling, taken en bevoegdheden van Invest-NL en verscheidene andere zaken vast en machtigt de Minister van Financiën tot oprichting van Invest-NL N.V.

Invest-NL gaat bijdragen aan het financieren van maatschappelijke transitieopgaven door ondernemingen, voor investeringen op gebieden als energie, verduurzaming, mobiliteit en voedsel en maatschappelijke domeinen als zorg, veiligheid en onderwijs. Invest-NL zorgt tevens voor meer durfkapitaal voor startende en doorgroeïende ondernemingen, indien de markt hierin onvoldoende voorziet. Invest-NL maakt ook het verbeteren van de toegang tot Europese gelden mogelijk. Tot slot richt Invest-NL met de Financierings Maatschappij voor Ontwikkelingssamenwerking (FMO) een samenwerkingsverband op. Deze samenwerking richt zich op het bieden van financieringsoplossingen en het ondersteunen van Nederlandse ondernemingen bij het op de internationale markt brengen van hun producten. Ook kunnen ze meedingen naar opdrachten van buitenlandse partijen die integrale oplossingen vragen, van planontwikkeling en financiering tot realisatie.

Betrokkenen

Ministerie van Financiën

Het aandeelhouderschap van Invest-NL komt te liggen bij het Ministerie van Financiën.

De Ministers van Financiën, van Economische Zaken en Klimaat en voor BHOS bepalen met betrekking tot zwaarwegende besluiten de aandeelhoudersinstructie.

Het Ministerie van Financiën is betrokken met het oog op een transparante scheiding tussen zakelijk aandeelhouderschap en beleidsverantwoordelijkheid, in lijn met het deelnemingenbeleid van de Rijksoverheid. Ook FMO is een staatsdeelneming in beheer bij Financiën.

Verder is Financiën betrokken omdat de activiteiten van Atradius Dutch State Business (ADSB) exportkredietverzekering, exportkredietgarantie, investeringsverzekering) worden aangesloten op het samenwerkingsverband. ADSB voert deze faciliteiten uit voor Financiën.

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat is verantwoordelijk voor beleid over ondernemerschap en de toegang tot financiering, innovatiebeleid en energiebeleid. Invest-NL gaat zich onder andere richten op financieringsvoorstellen op deze beleidsterreinen.

Het Nederlands Investerings Agentschap (NIA) dat in 2015 door Rijk en provincies is opgericht, zal in Invest-NL opgaan. Het NIA ondersteunt overheden, publiek-private consortia en ondernemingen bij de ontwikkeling van financierbare investeringsprojecten en bij de toegang tot (private) financiering.

Het aandeelhouderschap in het Dutch Venture Initiative (DVI I en II) wordt overgebracht van Oost NL naar Invest-NL. Het beheer van het Co-investment Fund (CoF), dat nu gebeurt door NIA, wordt ondergebracht bij Invest-NL.

Het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat is, samen met provincies, aandeelhouder van de Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen (ROM's). De ROM's vervullen een ontwikkel- en financieringsfunctie op regionaal niveau. Invest-NL vervult die rol straks op nationaal niveau. Een goede samenwerking en nauwe relatie met de ROM's, provincies en andere (lokale) partijen is voor Invest-NL cruciaal. De vormgeving van deze relatie wordt uitgewerkt.

Ministerie van Buitenlandse Zaken

De uitvoering van de financieringsinstrumenten vallend onder de verantwoordelijkheid van de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking (BHOS), die nu door Rijksdienst voor Ondernemend Nederland gedaan wordt, gaat over naar de Joint Venture (JV). Dit is een samenwerkingsverband tussen Invest-NL en FMO waarvan de precieze vorm nog nader wordt bepaald. FMO verricht activiteiten die vallen binnen het beleidsdomein van BHOS. FMO NL-Business wordt via het samenwerkingsverband aan Invest-NL verbonden. NL-business is het deel van FMO dat zich bezighoudt met de ontwikkeling van internationale projecten en het bieden van financieringsoplossingen voor het Nederlandse bedrijfsleven.

Andere beleidsdepartementen

IenM, BZK, VWS en OCW zijn betrokken omdat Invest-NL een rol gaat spelen bij risicovolle activiteiten van ondernemingen op het gebied van grote transitie-opgaven op gebieden als energie, verduurzaming, mobiliteit, voedsel en digitalisering van de industrie en van maatschappelijke domeinen als zorg, veiligheid en onderwijs.

Probleem

Er zit een gat tussen investeringen die de maatschappij noodzakelijk vindt en de financiering van deze investeringen door de markt. Verder zijn er Europese gelden om investeringen te stimuleren. Hier kan niet optimaal gebruik van worden gemaakt omdat Nederland geen nationale investeringsinstelling heeft. Enkel de overheid kan deze instelling oprichten.

Doel

Invest-NL heeft tot doel bij te dragen aan het financieren en realiseren van maatschappelijke transitieopgaven door ondernemingen en aan het bieden van toegang tot ondernemingsfinanciering, indien de markt hierin onvoldoende voorziet. Het samenwerkingsverband heeft tot doel op het terrein van exportfinanciering en buitenlandse investeringen ondersteuning te geven aan Nederlandse ondernemingen voor het op de internationale markt brengen van hun producten en het kunnen meedingen naar opdrachten van buitenlandse partijen die integrale oplossingen vragen, van planontwikkeling en financiering tot realisatie.

Rechtvaardiging overheidsinterventie

Er is een grote investeringsopgave voor het bedrijfsleven om transities tot stand te brengen en er is behoefte aan financiering daarvan. Er is voldoende kapitaal beschikbaar, maar dat wordt om verschillende redenen niet in de maatschappelijk gewenste projecten en ondernemingen gestoken. Er is sprake van marktfalen. Dit is niet een specifiek Nederlands probleem. Ook landen met een sterk ontwikkelde markt voor risicokapitaal (Verenigd Koninkrijk, Israël en de VS) kennen een grote mate van inzet van de overheid om financiering in bijvoorbeeld duurzaamheid mogelijk te maken. Deze landen, en ook bijna alle landen in Europa, hebben een nationale investeringsinstelling. Dat is een organisatie met een privaatrechtelijke rechtsvorm en eigen investeringsvermogen. Enkel de overheid kan deze instelling oprichten.

Beste instrument

Er is behoefte aan risicokapitaal voor rendabele (projecten van) ondernemingen, er is voldoende kapitaal beschikbaar maar dat wordt om verschillende redenen (marktfalen, mismatches tussen vraag en aanbod van risicokapitaal) niet in deze projecten en ondernemingen geïnvesteerd. Dit probleem is op te lossen door het inzetten van een financieel-economisch instrument. Er wordt een instelling opgericht en deze organisatie krijgt eigen investeringskapitaal. Deze organisatie zal niet alleen geld investeren, maar ook door het delen van kennis en informatie proberen weerstand bij gevestigde partijen weg te nemen en ondernemers helpen bij het professionaliseren. Een goed idee leidt niet altijd tot een financieel solide onderneming.

Wat zijn de (neven)gevolgen voor burgers, bedrijven, overheid en milieu?

Het wetsvoorstel heeft geen gevolgen voor de administratieve lasten, toezichtlasten en nalevingskosten voor bedrijfsleven en burgers en voor beroepsbeoefenaren in de sectoren zorg, onderwijs, veiligheid en sociale zekerheid. De wet is bedoeld om Invest-NL op te richten en van kapitaal te voorzien. De uitvoering van de financieringsinstrumenten van BHOS gaat over van RVO naar Invest-NL. De regelingen zelf worden echter niet aangepast.

De instelling vervult werkzaamheden in het kader van het publieke belang en deze werkzaamheden worden aanvullend aan de markt uitgevoerd. Om niet te concurreren met marktpartijen zal Invest-NL met een interventieladder werken. Allereerst ondersteunt het de ontwikkeling van ondernemingen en projecten met het oogmerk deze door de markt te laten financieren. Waar er dan nog een gebrek is aan het risicokapitaal, kan Invest-NL het eigen kapitaal inzetten. Ook dan is het uitgangspunt dat er zoveel als mogelijk private cofinanciering plaatsvindt. Bij elke nieuwe stap zal bezien worden of Invest-NL nog additioneel aan de markt opereert.